

Medlemsinformation 4 - oktober 1997

Astronomisk tolkning av hällristningar.

- Solförmörkelser, supernova och komet
avbildade på svenska hällristningar.

Se sid 9

Astronomen **Göran Henriksson**, Uppsala, berättar om sina aktuella forskningsresultat. I föredraget bemöter han de angrepp som riktats mot honom i ett flertal artiklar i Populär Arkeologi.

Med detta föredrag fortsätter UKF sin uppmärksammade föredragsserie kring arkeo-astronomiska problemställningar.

Onsd 12 november, kl 19.00. Dagcentralen i Bro Centrum, 40:-

Kalender - urval

Onsd 8 okt. kl 18.00, Stadsarkivet, 40:-

Studiebesök på Stockholms Stadsarkiv

Lörd. 11 okt. 14-24. Sporthallen i Bro Centrum

Årets Jazz- och Bluesfestival

Tolstoy, Esbjörn Svensson, Jojje Wadenius m fl

Onsd 22 okt. kl 19.00. Dagcentr Kungsängen, 40:-

En märklig kvinnogestalt från vikingatiden.

Författaren till boken "Ingegerd - Olof Skötkonungs dotter", Rune Edberg

Onsd 12 november, kl 19. Dagcentralen i Bro

Centrum, Blomstervägen 9. 40:-

**Astronomisk tolkning av hällristningar. -
Solförmörkelser, supernova och komet
avbildade på svenska hällristningar.**

Astronomen Göran Henriksson. Se ovan

Sönd 21 dec kl 18. Gällöfsta Herrgård. 60:- inkl kaffe

Julens sånger och dikter. Bro d'River Boys.

Dikter av Hjalmar Gullberg, Fröding m.fl

Övrigt

Stockholms stadsarkiv

Sid 3-4

Ett bortglömt svenskt
helgon?

Sid 8

Herrgårdskonsert med
julens sånger och dikter

Sid 10

Jazz- och Blues Festival

Sid 2

Assurspelen

Sid 5

Upplands-Bros historia
på Historiska museet

Sid 6

UKF:s program

Onsd 8 okt. kl 18.00, Stadsarkivet, Kungsklippan 6, Kungsholmen. 40:- på pg 27 58 94-4

Studiebesök på Stockholms Stadsarkiv

Stadsarkivet är landsarkiv för Stockholms län. Ett mycket intressant utställningsmaterial visas av kunniga guider. Adress Kungsklippan 6, några minuters gångväg från Centralen. Förhandsanmälan, begränsat deltagarantal. Pris 40:- UKF:s telefonsvarare 582 413 55 eller 582 40 515.

Forskningsinstitutet/Studieförbundet Vuxenskolan

Onsd 22 okt. kl 19.00. Dagcentralen i Kungsängen, Torget 5.

En märklig kvinnogestalt från vikingatiden. Författaren till boken "Ingegerd - Olof Skötkonungs dotter", Rune Edberg, berättar om ett i Sverige bortglömt helgon med ännu levande ättlingar i två europeiska kungahus. Pris 40:-.

Forskningsinstitutet/Studieförbundet Vuxenskolan

Onsd 12 november, kl 19. Dagcentralen i Bro Centrum, Blomstervägen 9

"Astronomisk tolkning av hällristningar. - Solförmörkelser, supernova och kometer avbildade på svenska hällristningar."

Astronomen Göran Henriksson, Uppsala berättar om sina aktuella forskningsresultat. Ett inlägg i den debatt kring hans åsikter som förs i Populär Arkeologi. Pris 40:-

Forskningsinstitutet/Studieförbundet Vuxenskolan

Sönd. 21 december kl 18.00, Gällöfsta Herrgård. Bokning med 60:- på pg 27 58 94-4

Julens sånger och dikter med Bro d'River Boys.

Dussintalet julsånger i specialarrangemang, varvade med julens dikter av bl Hjalmar Gullberg, Fröding m. fl. I pausen serveras kaffe (*ingår i priset 60:-*), varefter ett mer uppsluppet julprogram tar vid. Övriga medverkande. Mary, Lisa och Stina Svennberg, Gudrun Sandén.

Julprogrammet har vuxit fram under många år. Förra året framfördes det för fullsatt salong på Lejongdals slott, året dessförinnan i Gotiska salen på Biskops-Arnö.

Bro d'River Boys har under årens lopp medverkat vid många herrgårdskonserter och visat prov på sin omväxlande repertoar. Läs mera om sånggruppen på sid 10.

Årets Jazz- och Bluesfestival, Lörd 11 okt kl 14 - 24
Sporthallen i Bro. Biljettpris 90:- , 40:- för ungdom
Musik nonstop på två scener. Grupperna i nedanstående ordning
Stora scenen kl 14.00. Kommundirektören Guy Mahlviker inviger.
Arr. Kultur & Fritid och Brohuset

Stora scenen	Peter Johannsson Band	Lilla scenen	Tru & Blu
Jazz Groove	Knock Out Greg & Blue Weather	Musikskolans Storband	Robert Malmberg
Kristina Bennet	Jazzakuten	Dixi Tunes	Trio
Opus Storband	Jojje Wadenius	Bro d'River Boys	Sparetime Garden
Stig Helmerz	med Peter Johannsson Band	Westres Jazz Kvartett	All Stars
Nacka Big Band	Viktoria Tolstoy	Lush Life	<i>Kl 21 - 24</i>
Claes Jansson	Esbjörn Svensson Trio	Hot Trombones	Rock and Roll

UKF:s studiebesök på arkiv och antikvariska institutioner

Nu har turen kommit till Stadsarkivet på Kungsholmen. I och med att Upplands-Bro numera tillhör Stockholms län arkiveras somliga handlingar här och inte på landsarkivet i Uppsala. Tyvärr blir det på detta vis en splittring för den som söker efter historiska handlingar.

Vi får, som vanligt är, vid arkivbesök titta på särskilt intressant utställningar, som inte är öppna för allmänheten utan endast visas vid beställda gruppvisningar. Visste du att exempelvis skriftliga proven i studentexamen är offentlig handling och kan studeras i Stadsarkivet (om gymnasiet/läroverket har upphört).

Studiebesök av detta slag ingår som ett led UKF:s verksamhet. Genom åren har vi gjort studiebesök på *Riksarkivet, Krigsarkivet, Antikvariskt-Topografiska Arkivet (ATA), Kommunarkivet, Nordiska museets bibliotek och bildarkiv, Genealogiska föreningen, Faktarummet i Stockholms stadsmuseum, Det medeltida Sveriges forskarcell på Riksarkivet, Nordiska museets folkminnesarkiv, fotosamling och topografiska arkiv, Musikmuseet som drivs av Stiftelsen Musikkulturens främjande.*

Här följer utdrag ur Stadsarkivets upplysningsbroschyr

Arkiven i Stockholms stadsarkiv är resultatet av framför allt stadens och länets offentliga verksamheter. Men här finns också en rad privatarkiv, huvudsakligen person- och föreningsarkiv. Tillsammans vittnar arkiven om Stockholms, länsstädernas samt landsbygdens framväxt sedan medeltiden och fram till våra dagar. De ger goda inblickar i hur livet förändrats över tiden.

Kommunerna i Stockholms län har egna arkiv för sina handlingar. Därför finns i Stockholms stadsarkiv kommunala handlingar endast från Stockholms stad.

Varje arkiv förvaras på ett sådant sätt att det bevaras för framtiden. Det ordnas och förtecknas och hålls sedan tillgängligt för alla. Viss information, t ex sjukhusjournaler och personuppgifter yngre än 70 år, kan dock inte utan särskild bedömning lämnas ut enligt sekretesslagstiftningen.

Via förteckningar och register är det lätt att hitta in i arkiven. Om så behövs hjälper stadsarkivets personal gärna till.

Dagens arkivbildning hos myndigheter och förvaltningar styrs bl a genom stadsarkivets tillsynsverksamhet. Härigenom förbereds handlingarna för en kommande förvaring hos stadsarkivet.

Du kan forska i

- Församlingsarkiven
- Magistraters och rådhusrätters, kämnärsrätters och häradsrätters arkiv
- Länsstyrelsens arkiv
- Polis- och landsfiskalsarkiv
- Fängelsearkiv, bl a Långholmen
- Arkiv från olika fattigvårdsverksamheter, som fattighus, fattigvårdsnämnder och olika filantropiska sammanslutningar
- Skolararkiv
- Sjukhusarkiv
- Mantalsuppgifter och taxeringslängder
- Olika folkrörelsearkiv, som frikyrko-, nykterhets- och idrottsrörelsen

Särskilt om Stockholm

Du som vill forska om hur staden har vuxit fram har bl a följande arkiv att tillgå

- överståthållarämbetets innehållsrika arkiv med t ex polis- och skatteärenden
- kollegiernas, byggnadsnämndens, fastighetsnämndens, gatunämndens samt hamnens arkiv

- stort kart-och ritningsarkiv med bl a byggnadsritningar
- Uppgifter om stadens ekonomi i bl a drätselnämndens arkiv
- För släkt-och personforskaren kan Allmänna barnhuset, Danvikens hospital och Stockholms sjömanshus ge viktig information.
- Rotemansarkivet, arkivet efter ett särskilt folkbokföringssystem i Stockholm 1878-1926 överförs idag till ett dataregister. Detta görs vid Stockholms Historiska Databas, som är en avdelning inom stadsarkivet. Gamla Stan och delar av Södermalm kan Du forska i med hjälp av mikrokort.

STADSARKIVETS FACKBIBLIOTEK

Biblioteket är inriktat på stockholmslitteratur, genealogi och svensk historia. Litteraturen används på plats och kan inte lånas hem.

I FORSKAREXPEDITIONEN

Här finns de arkivförteckningar och register, som Du behöver för att beställa fram handlingar ur arkiven. Också bibliotekets böcker beställs här.

Ur såväl arkivförteckningens inledning som i stadsarkivets årsberättelser kan information om olika arkiv hämtas

I anslutning till forskarsalen finns en avdelning för mikrofilmsläsning. Kyrkoboksmaterialet samt vissa bouppteckningar och mantalsuppgifter är mikrofilmade och finns alltid tillgängliga. Har Du inte möjlighet att forska själv kan Du skriva till stadsarkivet, som utför mindre forskningsuppdrag mot avgift.

VISNINGAR OCH UTSTÄLLNINGAR

Stadsarkivets personal visar gärna arkivet för grupper -efter överenskommelse. Stadsarkivets utställningar visar och levandegör intressant och rikhaltigt material, hämtat från de egna arkiven.

STOCKHOLMS STADSARKIV			
Landsarkiv för Stockholms stad och län			
HAR ÖPPET		TELEFON	
måndag-torsdag	9.00-16.00	Forskarexpedition	08-785 83 03
fredag	9.00-15.30	Registrator	08-785 83 06
lördag	9.00-13.00	Stadsarkivarie	08-785 83 02
		Stockholms Historiska	
		Databas	08-33 38 10
HAR KVÄLLSÖPPET		Visningar	08-785 83 25
måndag och torsdag	-19.00	Växel	08-785 83 00
utom perioderna 1/6-31/8 och		FAX	08-650 23 30
16/12 -14/1.			
ARKIVALIER TAS FRAM		ADRESS	
rnåndag-torsdag	9.00-15.00	Kungsklippan 6,	
fredag	9.00-14.30	Box 22063,	
lördag	ingen framtagning	104 22 STOCKHOLM	
Mikrofilmade handlingar finns alltid tillgängliga			

Assurspelen genomfördes under dagarna tre på norra Stäksön

Här kan det vara plats för en liten sammanfattning.

Förutsättningarna har utförligt skildrats i föregående info97-2 och återupprepas inte här.

Hur avlöpte det hela?

Vilka lag deltog i de vikingatida idrotterna?

Vad hade hantverkarna att bjuda på?

Vilka stod bakom arrangemanget?

Första dagen bjöd på dåligt väder. Starten av idrottstävlingarna uppsköts därför till lördagen. På morgonen hade emellertid närmare 100-talet skolbarn anlänt. Innan regnet började på allvar kunde de titta närmare på tre vikingaskepp som låg förtöjda vid bryggan och ta del av det som bjöds i och kring marknadstälten under de tre dagarna.

Mycket skickliga hantverkare

Vid ett 10-tal marknadstält i vikingatida utförande kunde vi studera forntida hantverk såsom smide, träsnideri, keramik, skinn- och läderarbeten och andra forntida tekniker. Här fanns praktfulla hjälmar, knivar, yxor, spjut och mängder av prydnadsföremål och smycken. Janne Jonsson från Överfors vikingatida hantverk var kvalitetsansvarig och hade samlat hantverkare från Danmark, Island, Grönland, Skåne och Stockholm. Kristina Steen från Bro demonstrerade vikingatida maträtter.

Forntida musikinstrument

När regnet tog till på allvar kunde alla barnen rymmas i det stora "långhuset", dvs fem verkstadstält som Svea livgarde ställt upp med, för att få en förnämlig lektion i forntida musik. Per Runberg och Violina Juliusdotter bjöd inte bara på mungiga i olika format. Här fick vi lyssna till exempelvis tagelharpa, en föregångare till nyckelharpan, men flera hundra år äldre. De spelade på ko- och gethorn, trälurar, näverlurar, videflöjter, spilåpipa och pipsäck, dvs säckpipa. De sjöng ålderdomliga sånger (med många verser).

Bärsärkagång

Hela lördagen och fram till söndagseftermiddagen var vädret fint och uppskattningsvis över två tusen personer besökte Assurspelen under dagarna. Där var en livfull marknadsplats med spontana gyckelspel och uppträdanden av musiker och berättare. Vi blev vittnen till verkliga envig (varje dag!) när två män skulle göra upp om en kvinnas gunst. Man slogs med skarpa svärd så flisor ur sköldarna slogs ur. Det såg livsfarligt ut.

Vikingafartygen

Det gotländska tävlingslaget Akagarn hade med sig sitt skepp Langsvajge. Där fanns också en mindre båt från Härjarö. Den ägs av skepparen på vikingabåten Aifur som for till Novgorod - Kiev för ett par år sedan. Praktfull var den restaurerade Viking Plym, båten som användes vid invigningen av de Olympiska spelen i Stockholm 1912. Trots att det bara var byggt i halv skala var det större än de båda övriga.

Vikingatida idrotter

Vikingatidens idrottsutövning hade ett praktiskt syfte. De var kämpalekar, en träning inför vardagliga situationer. Dagens spjutkastare vill komma så långt som möjligt, för vikingen gällde det att träffa målet. Höjdhopp skulle ske i full utrustning, i strid kunde man behöva hoppa upp på en sten. Simning skulle ske med kläderna på och kunde utformas som en strid i vattnet, tävlingsreglerna förbjöd dock

att någon hölls under vattnet så länge att den drunknade. Invid marknadsplatser och tingsplatser fanns alltid en "lekvall" för idrottslekar; många idrottsplatser runt om i landet har för övrigt namn som slutar på "-vallen". Naturligtvis förekom också rena styrkedemonstrationer i form av exempelvis stångstötning.

Tävlingarna på Stäksön

Första årets tävlingar omfattade en 10-kamp mellan fyra lag, där minst en deltagare skulle vara kvinna. Lagen var "Hög" från Skåne, "Akagarn" från Gotland, "Tören" från Södertörn och ett hemmalag från Upplands-Bro/Järfälla. Man tävlade i bågskytte, dragkamp, stångstötning, ridning, stavhopp på längden (att ta sig över ett vattendrag), brottning, stenkastning, bära sten, löpning och stående höjdhopp. Segrade gjorde det erfarna laget från Akagarn från Gotland.

Förövning inför nästa års utvidgade Assurspel

Årets arrangemang kan ses som en förövning inför nästa år, då utvidgade arrangemang kring Assurspelen avses bli ett inslag i Kulturhuvudstadsåret.

Arrangörer

Bakom Assurspelen har stått Upplands-Bro kommun, Historiska museet, Svea Livgarde, Hemvärnet i Upplands-Bro och Järfälla, LIONS i Upplands-Bro, Viking Heritage, hantverkare, vikingaföreningar, UKF och Almare-Stäkets herrgård (markägare). Initiativtagare och huvudansvarig har varit Thore Isaksson, Kultur 1743. Curt H Dahlgren var konferencier. Ansvarig för de praktiska arrangemangen med anslutningsbussar och transporter av material m.m. var Bengt Kjellberg.

Upplands-Bros / Järfällas historia på Historiska museet

Vår musikaliskt-historiska "show" gavs i fyra föreställningar för c:a 250 åhörare. Endast den sista annonserades för medlemmar och allmänhet. Fredagens två föreställningar var abonnerade av Upplands-Bro kommun, och vi kunde glädja oss åt att se 150-talet tjänstemän och kommunalpolitiker bland åskådarna.

Historiska museet hade ställt sin filmsal till vårt förfogande. Resan genom 16 sekler genomfördes med hjälp av skådespelare och sångare mot en bakgrund av ljud- och bildspel. I 9 scenbilder kunde vi följa vad en grupp romare i sina vita togor upplevde när de färdades genom våra bygder från Rösaring på 800-talet fram till år 2000.

Romarnas roll utfördes av en mycket välklingande sånggrupp från Handelshögskolan i Göteborg. De avslutade varje scen med en för ämnet anpassad sång. Ett antal unga amatörskådespelare från Upplands-Bro gjorde mycket bra ifrån sig i de dramatiserade avsnitten. Manskvartetten Bro d´River Boys framträdde som sjungande munkar, senare som kroggäster tillsammans med Bellman och som Barbershopsångare i början av 1900-talet.

Scenerna bands samman av en speakertext i munnen på den romerske auguren som ledde ressällskapet genom seklerna. Som ett överraskande inslag i 1800-tals-scenen marscherade en grupp från Svea livgardes Musketerare in i salen och genomförde disciplinerad vapenexercis med gamla vapen.

Föreställningen inleddes med en tidsbild från goternas belägring av Rom, då auguren förutspår Roms undergång, men också ser framför sig hur ett nytt samhälle skall uppstå. Från fruktbarhetsdyrkan vid Rösaring kommer ressällskapet till Sigtuna, där de möter Olov Skötkonung och hans dotter Ingegerd, som mot sin vilja blir bortgift med Jaroslav i Kiev. Hon slutar sin bana som ryskt helgon (*vars historia vi får ta del av i sin helhet vid UKF:s föreläsning 22 okt, då Rune Edberg berättar om sin nyligen framtagna skrift*).

De möter sedan några munkar som berättar om vad som hänt i Håtuna, då kung Birger blivit

tillfångatagen av sina bröder. Vid Almarestäket får vi vara med om ett samtal mellan Sten Sture d.y. och Hemming Gadh. Det slutar med att Sten Sture fattar pennan och skriver det berömda brevet, i vilket han framlägger de nya riktlinjerna för riksmötets sammankallande: "Det som berör alla bör av alla samtyckas". Därmed var det slut med herredagar, i fortsättningen blev det riksdagar.

I Kungsängen möter det romerska sällskapet plötsligt en förnäm dam, det är Christina Mörner, som berättar om hur hennes man Anders Körning dödats i det 30-åriga kriget och hur hon inbjudit rikskanslern Axel Oxenstierna att bevista begravningen i Kungsängens kyrka.

Krogmadammen på ön Koffsan berättar livfullt för sina gäster om Linnés besök när plötsligt Bellman dyker upp och tillsammans med några sångarbröder sjunger visan om den dygdiga Susanna, som drabbades av sextrakasserier från sina andliga ledare, när hon badade i sin egen trädgård.

På Tibble gästgivargård (i Kungsängen) berättar en officer om förlusten av Finland 1809, då plötsligt några musketerare marscherar in och gör vapenexercis. Därefter får vi följa den industriella utvecklingen genom 1800-talet från kanal- och järnvägsbyggen till telefonen. Vi får en livfull skildring av Stockholmsutställningen 1897 då nymodigheten Varm korv lanseras.

I slutscenen är vi vid Kungsängen station, där läraren och kantorn Oscar Sjölander berättar om hur han organiserade lantarbetarna fackligt och hur han som riksdagsman verkade för att statsystemet skulle avskaffas, vilket sker 1945. Auguren konstaterar slutligen att romare och germaner år 2000 lever i endräkt och att han beslutat att lämna ressällskapet och bli medborgare i den nya tiden.

Textförfattare och regissör: Curt H Dahlgren

Musikalisk ledning: Henrik Dahlgren

Producent: Thore Isaksson

Ljud och bild: Bengt Borkeby, Thore Isaksson och Johan Dahlgren

Skådespelare: Bengt Borkeby, Anna Dahlgren, Curt H Dahlgren, Henrik Dahlgren, Lisa Edman, Göran Jelenius, Fredrik Nilsson, Börje Sandén, Jessica Sidén

Svea Livgardes Musketerare under ledning av kapten Sten Aleman

Sång:

Göteborgs Handelshögskolas Gosskör. Johan Agaeus, Henrik Dahlgren, Magnus Kempe, Johan Lannering, Jonas Larsen, Jonas Pettersson

Bro d'River Boys: Olle Svennberg, Bo Berglund, Per-Olow Karlsson, Börje Sandén

Dessa Upplands-Bro-dagar ägde rum i samarbete med Historiska museet, som ställde upp med guider, som visade Guldrummet (med bl a Ekhammarsfiguren, som ingår i kommunens logotype. Vid entrén till Guldrummet står en av de två praktfulla runstenarna som flyttades från Torsätra när militären gjorde området till skjutfält.

Ett tack till Armémuseum, Svea Livgarde, Sigtuna Museum, Upplands-Bro kommun, Järfälla kommun, m fl som möjliggjort projektets genomförande.

Medlemskap i UKF

Antalet medlemmar ökar stadigt. Efter påminnelsen om årsavgiften i förra numret tangerar vi nu 300-strecket. Du blir enklast medlem genom att sätta in 75:- på vårt postgiro 27 58 94-4.

Nästa år höjs medlemsavgiften till 80:-. Eftersom direkta kommunala bidrag inte längre ges till föreningar så är alla privata bidrag högst välkomna - och behövliga.

En märklig kvinnogestalt från vikingatiden.

Författaren till boken "Ingegerd - Olof Skötkonungs dotter", Rune Edberg

Föredrag onsd 22 okt. kl 19.00. Dagcentr, Torget 5, Kungsängen, 40:-

Boken anmäldes i info97-01.

Nedanstående är hämtat ur en beskrivande broschyr.

SVENSK KUNGADOTTER BLEV RYSK STORFURSTINNA OCH HELGON

En fingerring i guld, funnen vid arkeologiska undersökningar i Sigtuna 1995, inspirerade mig till att börja samla uppgifter om Olof Skötkonungs dotter Ingegerd. Arbetet resulterade i den lilla bok, som nu presenteras.

Guldringen, som uppenbarligen varit avsedd för en flicka eller finlemmad kvinna, påträffades på den plats där Olof Skötkonung vid 1000-talets början troligen hade sin kungsgård. Under vikingatiden var guld en exklusiv lyxvara och det låg nära till hands att förknippa ringen med Olofs dotter Ingegerd, född ca 1001.

Ingegerds levnadsöde kom att bli märkligt. Hon trolovades först med Norges kung Olav (han som efter sin död blev "Olav den helige") men giftes år 1019 bort med den ryske fursten Jaroslav.

Som storfurstinna i Kiev stod Ingegerd (med namnet förryskat till Irina) i spetsen då det ryska riket upplevde sin första storhetstid. Ett minnesmärke från denna tid, som ännu går att besöka, är den magnifika Sofiakatedralen. På kyrkans väggar syns fortfarande rester av målningar som föreställer Jaroslavs och Ingegerds familj.

Av storfurstparets barn blev fem söner ryska furstar och tre döttrar drottningar (i Norge, Frankrike och Ungern). Några år före sin död 1050 gick Ingegerd i kloster och fick då namnet Anna. Efter hennes död vördade de troende, särskilt i Novgorod, Ingegerds/Annas minne och senare kom hon, liksom sin äldste son Vladimir, att införas i den ryska helgonkalendern.

Ingegerd är knappast alls känd i Sverige. Men faktum är att hon, 300 år före Heliga Birgitta, kom att bli en betydande internationell gestalt, både historiskt och andligt.

Ingegerd är ett så kallat furstehelgon, som ofta avbildas med krona på huvudet. Några under eller mirakel är inte upptecknade från hennes levnad utan hon vördas dels för sin fromhets skull och dels för att hon lät bygga kyrkor och kloster. Helgonet Ingegerd upplever i dag en renässans inom ryska kyrkan. Också i Sverige dyrkas hon av de ortodoxt kristna.

Rune Edberg

SIGTUNA MUSEERS SKRIFTSERIE

Lokalhistoria på Internet

I takt med att allt fler får möjlighet att ta del av Internetutbudet känns det mer angeläget att - som en motvikt till allt det kommersiella - också presentera vår lokala historia. Våra sidor byggs ut kontinuerligt med faktaupplysningar, ofta med sådant som inte fått plats i våra böcker.

Nyinlagda är:

Kommunens logotype

Arkeologiska rapporten från fyndet 1968 då motorvägen drogs över Ekhammars mark.

Grafitgruvan

Grafitgruvan i Håtuna och den betydelse brytningen hade under andra världskriget kan vara värd att uppmärksamma. Här finns en av landets få kända grafitfyndigheter. "Skällstagruvan", som den kallas i Bergmästarämbetets skrifter, är en av de viktiga grafitreserverna i landet. Allt svenskt behov av grafit importeras dock för närvarande. På grund av alltför stor förorening av svavel anses den svenska grafiten inte brytvärd. Av de inlagda texterna är endast den inledande tidigare publicerad i hembygdsboken *Det hände i Upplands-Bro*, Börje Sandén 1984.

Övriga publicerade texter och bilder har legat till grund för artikeln i hembygdsboken.

Tillsammans med litteraturförteckningen är framställningen ett exempel på källor som kommer till användning vid lokalhistoriska studier och kan tjäna som åskådningsmaterial för exempelvis gymnasiestuderande som vill bekanta sig med källdokument. Originalhandlingarna återges, vilket tvingar den studerande att sätta sig in i en speciell terminologi. *(Forts på sid 9)*

Astronomisk tolkning av hållristningar

- Solförmörkelser, supernova och komet avbildade på svenska hållristningar.

Astronomen Göran Henriksson.

*Onsd 12 november, kl 19.00. Dagcentralen i Bro Centrum,
Blomstervägen 9. 40:-*

Göran Henriksson är verksam vid Astronomiska observatoriet i Uppsala. Han har länge intresserat sig för eventuella samband mellan fornminnen och astronomiska fenomen. Han har exempelvis fört fram åsikter kring de sklippskåror på Gotland. Han är också liksom astronomen Curt Roslund som höll vårens uppskattade föredrag, intresserad av Rösaring och dess ev astronomiska samband.

Göran Henriksson samarbetar med arkeologiska institutionen vid Uppsala universitet och deltar för närvarande i ett projekt i Knossos på Kreta. Han studerar gärna humanistiska ämnen för att om möjligt finna någon gemensam nämnare med de strikt naturvetenskapliga. Troligen kommer han vid föredraget att just presentera nya sådana aspekter efter vad jag kunde förstå vid mina samtal med honom inför föredraget.

- Jag lägger pussel, säger han, och jag tror att jag funnit en generell princip bakom hållristningarna. De har med himlavalvet att göra.. Man måste häpna över bronsåldersmänniskornas astronomiska kunskaper.

Det är med avancerade datorprogramms hjälp som Göran kommit fram till sina slutsatser. Om dessa beräkningar och deras resultat kommer han att berätta på sitt mycket medryckande sätt.

De teorier som Göran lagt fram i Populär Arkeologi 1996:4 har bemöts mycket kritiskt av arkeologer i tidningens nummer 1997:1. I nummer 2 går Henriksson i svaromål och granskar de argument som arkeologen Jonathan Lindström vid Stockholms läns museum och arkeologiprofessorn Jarl Nordblad i Göteborg fört fram. När detta skrivs har ännu inte Populär Arkeologi 3 kommit ut, men där lär finnas ytterligare en kritisk granskning av Göran Henrikssons teorier från en tredje arkeolog.

Vi kan se fram emot en spännande afton onsdagen den 12 nov kl 19.00 i Dagcentralen i Bro Centrum, där vi har en god högtalarutrustning och kan ta emot hundratalet åhörare.

Grafitgruvan (Forts. från sid 8)

<http://www.algonet.se/~ukforsk>

- * Utdrag ur hembygdsboken Det hände i Upplands-Bro, Börje Sandén 1984
- * Sammandrag av bandintervju 1981-03-11 med Alfred Gran, gruvfogde under senaste brytningsperioden under andra världskriget
- * Sammandrag av bandintervju med markägarna Knut och Margareta Bergman.
- * Karta över gruvområdet, 1942 jämte beskrivning.
- * Vertikalprojektion av gruvgångarna
- * Kartor över gruvgångarna
- * Ekonomiska kartor med de inmutade Skälsta- och Nyborgsgruvorna
- * Beskrivning från år 1924
- * Brytningsberättelser - statistik
- * Bergmästarämbetets protokoll som ger intressanta upplysningar om gruvverksamheten 1924 1938 1942
- * Utdrag ur Mutsedeldagboken med protokoll från 1875
- * Litteratur och källskrifter

Herrgårdskonsert på Gällöfsta

Julens sånger och dikter

med *Bro d'River Boys* tillsammans med
Mary, Lisa och Stina Svennberg

Sångarna sjunger dussintalet julsånger, de flesta i specialarrangemang, varvade med julens dikter av bl a Hjalmar Gullberg, Fröding m. fl. I pausen serveras kaffe (ingår i priset 60:-), varefter ett mer uppsluppet julprogram tar vid.

Julprogrammet har vuxit fram under många år. Förra året framfördes det för fullsatt salong på Lejongdals slott, året dessförinnan i Gotiska salen på Biskops-Arnö.

Bro d'River Boys har under årens lopp medverkat vid många herrgårdskonsert och visat prov på sin omväxlande repertoar.

Gruppen består av
Olle Svennberg, Tenor
Bo Berglund; Lead
Per-Olov Karlsson, Bass
Börje Sandén, Bariton

Repertoaren

- Barbershop,
- viss jazzmusik,
- Negro Spirituales,
- Bellmansånger,
- svenska sånger,
- viss kyrkomusik.

Framträdanden

- Offentliga arrangemang inom och utom kommunen
- Privata fester
- Kyrkokonsert

Historik

I sin nuvarande sammansättning har gruppen funnits sedan 1985. Tre av medlemmarna har varit med sedan 1976.

- *Hur började mer än 20 års samsjungande?*
- *Hur kom Barbershopen till Bro?*

Några avsnitt ur gruppens verksamhetsberättelser för de första 10 åren ger svaret på frågorna.

1976 Allsköns musik Broskolan Negro Spirituales

Detta är första gången namnet Bro d'River Boys används offentligt. Namnet lanserades emellertid redan på 1950-talet som namn på en lärarkör vid internatskolan Sunnerdals Praktiska Ungdomsskola Bro-Säbyholm. (Nu Naturbruksgymnasium). Då sjöngs några låtar av Golden Gate Quartet. De finns fortfarande på gruppens repertoar: Let's go down i Jordan, Babylon's falling, I'm climbing up the Mountin.

Namnet Bro d'River Boys tillkom som anspelning på några då kända amerikanska kvartetter Deep River Boys och Delta Rythm Boys och var aldrig avsett att läsas i tryck.

När nu sångerna aktualiserades igen 1976 hade repertoaren utökats med sånger från den då mycket kände sånggruppen Spiralerna under ledning av Dan-Olov Stenlund.

1978 UMS-konsert Gällöfsta Första Barbershopframträdandet

UMS-konserten vid Gällövsta kursgård ingick i en serie av konsert som UMS genomförde - och genomför - på herrgårdar. Vid själva konserten, tillsammans med andra sektioner inom UMS, sjöng vi Orphei Drängar, Käraste bröder, Vila vid denna källa, Joakim uti Babylon.

Vid kaffet uppe i själva herrgården sjöng vi för första gången några "Barbershopsånger";

Föreningen för
Upplands-Bro
Kulturhistoriska
Forskningsinstitut

Ordförande Curt Dahlgren, Glimmerstigen 8, 196 33 Kungsängen. 08-581 702 45
Institutchef Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro. 08-582 405 15
Upplysningar 08-582 40515. Telesvar/fax 582 413 55
E-post: ukforsk@algonet.se. Internetadress: <http://www.algonet.se/~ukforsk>
Medlemskap genom insättning av 75:- på pg UKF - 27 58 94-4